

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Ex lib. Sexto tit. de poenis. c. 2. Degradatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

controverſasquam præ cateris tractat abunde *Alfonſus Caſtrus lib. 2. c. 25. de iuſta her. punit. Simã cas de catbo. inſtit. titu. 19. num. 10. & ſeq. Melchior Canus lib. 12. de locis theologice, c. 9. ver. at Chryſoſtomus a nobis & nouiſſime Joannes Roias tract. de here. par. 2. aſſer. 3. & alij.*

In hac lite ne vel nimis ſeuere: aut contra, nimis leniter quidquam ſtatuumus, primum obſeruandum eſt, hæc duo lōge differre, videlicet, labi in hæreſim ſeu proferre hæreticas propoſitiones, & hæreticū eſſe: non enim omnis, qui hæreticas proferit propoſitiones, protinus eſt hæreticus, niſi adiunctam habeat pertinaciam, vt alibi copioſe diſſerui.

Qui hæreticas propoſitiones fortalis pignorantiam proferret ſecreto corrigendus.

His poſitis, ſit hoc primum axioma: Qui ſecreto nouit aliquem in hæreſim cecidiſſe, quoniam eum au diuit, ut alias intellexit proferentem hæreticam aliquam propoſitionem: nec ſibi conſtat eum hæreticū eſſe, cū neſciat, an ex ignorantia illam protulerit, ſe netur ſaltem ſemel illum ſecreto corripere antequā fidei iudicibus denuntiet, ita noſter *Alfonſus li. 2. cap. 25. de iuſta her. punitio. Cuius ſententiæ hæc limitatione addita, libenter accedo, ſi talis alias ſit vir ſimplex & pius, qui ex mera ignorantia errare probabiliter preſumatur, ſet noſtra admonitione corrigendus merito cenſeatur.*

Verum in ſecunda parte tota difficultas conſiſtit. An ſcilicet lex fraternæ admonitionis obſeruari debeat cum eo, quem ſecreto conſtat alicui hæreticū eſſe, in quâ ſeculo nunc priuatâ Inquiſitionum editas, quibus omnino denuntiari iubentur, ſit ſecundū axioma: Denuntiandus eſt occultus hæreticus abſq; fraternæ correptione præcedenti, niſi forte aliquis firmiter exiſtimaret, quod ſtatim per ſecretam admonitionem poſſet eum à tanto malo renouare, ita ſanctus *Thomas 2. 2. q. 33. art. 7. atque in his locum etiam habere fraternam correptionem, vnam tamē tantum, videtur uelle Tertullianus in lib. de præſcriptione hæreticorum c. 16. ſed apertius Beatus Ambroſius apud Paulum ad Titum c. 3. & alij.*

Sæpiſſime omittere fraternam correptionem erga hæreticos tutiſſimum eſt.

Cæteris, recte admonet *Alfonſus, & Canus præ citatis locis, non niſi cum exquisitiſſimis conſiderationibus, noſtris temporibus eſſe uſurpandâ. vt plurimū ergo eam omittere tutius & ſecurius eſt. Tū autem penitus fieri debet hæreticorum occultorum denuntiatio, cum ſimplices et rudiores clam ſubuertere noſcuntur. Item tunc denuntiari omnino debet cum nō eſt probabilis ſpes, quod reſpicere debeant. Item eos tunc penitus denuntiare oportet, cum legitime interrogati in iudicio, eos, quos ſcimus hæreticos, iuriſturadi religione manifeſtare cogimur: ac multis quidem alijs modis denuntiand; ſunt neceſſario, et iudicio meo pauciſſimi ſunt caſus, in quibus cum huiusmodi hæreticis fraternæ correptione locum habere poſſit.*

Non obſtante iuramento hæretici ſunt denuntiandi.

Et obligatio denuntiandi hæreticos tanta eſt, vt etiā locum habeat non obſtante quouis iuramento in contrarium emiſſo, pacto, aut promiſſione. ſanctus *Thomas 2. 2. q. 70. art. 1. ad ſecūdam argumētū cuius verba ſunt: Circa ea vero, quæ aliter homini ſub ſecreto committuntur, diſtinguēdum eſt: Quandoq; enim ſunt talia, quæ ſtatim eū ad notitiam hominis uenerint, homo ea manifeſtare tenetur, puta ſi pertinent ad corruptionem multitudinis*

A ſpiritualē vel corporalem, vel in grauē damni alicuius perſonæ, vel ſi quid aliud eſt huiusmodi quod quis propalare tenetur vel teſtificando, vel denuntiando. Et cōtra hoc debitum obligari nō potest per ſecrētū commiſſum: quia in hoc frangeret fidem quam alteri debet. *hactenus Thomas. Alteri quidem, id eſt, bono publico vel Deo, in caſu de quo agitur, ſides frangeretur, nam hæreſis bonum publicum perturbat & ledit, & Deum ipſum oppugnat. Et pro hac ſententiā facit textus in c. quemadmodū. S. vlti. de iureiur. & text. in c. intimauit. de teſtib. c. nō eſt obligatorū. de regu. iur. li. 6. tradidit. que iam olim Guido Fulcodius, qui Clemens 111. inde creatus eſt, in conſultationibus ad Inquiſitores. q. 8. in hæc verba: Sed nec iuramento vel uoto in contrarium emiſſo: nam licet veritatem celare poſſimus hoſtis vel perſecutori, vt 2. 2. q. 2. ne quis, Iudici tamen veritatem inueſtiganti eam occultare mortale peccatum eſt, vt 1. 1. q. 3. quifquis. ergo iuramentum uel votum in contrarium emiſſum, nō eſt ſeruandum: 2. 2. q. 4. in malis. hactenus ille. Loquebatur autem in ſpecie de cauſa propoſita ut inquit quæſtionis indicat.*

B unde creatus eſt, in conſultationibus ad Inquiſitores. q. 8. in hæc verba: Sed nec iuramento vel uoto in contrarium emiſſo: nam licet veritatem celare poſſimus hoſtis vel perſecutori, vt 2. 2. q. 2. ne quis, Iudici tamen veritatem inueſtiganti eam occultare mortale peccatum eſt, vt 1. 1. q. 3. quifquis. ergo iuramentum uel votum in contrarium emiſſum, nō eſt ſeruandum: 2. 2. q. 4. in malis. hactenus ille. Loquebatur autem in ſpecie de cauſa propoſita ut inquit quæſtionis indicat.

C Poſtremo adeo verum eſt, hæreticos eſſe denuntiandos non obſtante ſupradictis, vt is qui abſq; legitima cauſa eos oporuit denuntiare, excommunicacionis ſententiā percellatur, ſicut diximus ſupra commentario 2. ſuper cap. Qui alios. de heret.

Exlib. Sexto tit. de pœnis.

Bonifacius VIII. Bitteren. Episcopo.

Docet hæc Decretalis quibus aſſiſtentibus fieri debeat degradatio, de quibus veſtibus, ornamentis, libris, & inſtrumentis in degradatione fiat expolitiō, & quib. verbis utatur ipſe degradas. *Io. And.*

C A P. II.

DEGRADATIO ¶ qualiter fieri debeat nobis, tua fraternitas requirit. Super quo tibi taliter reſpondemus, ſp verbalis degradatio ſeu depositio ab ordinibus vel gradibus Eccleſiaſticis, eſt a proprio Episcopo ſibi aſſiſtente in degradatione clericorum, in ſacris conſtitutorum ordinibus, cetero Episcoporum numero diſſinito a Canonibus faciendâ, quamquam proprii Episcopi ſententiâ ſine aliorum Episcoporum preſentia ſufficiat in degradatione eorum, qui minores dumtaxat ordines receperūt. Actualis vero ſiue ſolemnis, cœleſtis militiæ militis, id eſt, clericus degradatio (cum ad eam fuerit procedendum) fiet ut ex auctoritate eius, qui militiæ deſeruit armate, cui militaria detrahuntur inſignia, ſequē a militia remotus caſtris reuocatur, priuatus confortio, & priuilegio militari. Clericus igitur degradatus veſtibus ſacris indutus, in manibus habens librum, vas vel aliud inſtrumentum, ſeu ornamentum ad ordinem ſuū ſpectans, ac ſi deberet in officio ſuo ſollemniter miniſtrare ad Episcopum preſentiā adducatur: cui Episcopus publice ſingula ſiue ſint ueſtes, calix, liber, ſeu quicquid alia

Hæc verba in tit. de heret. & de iur. iur. non. imp. ſo. modis notatis in tract. de iur. iur. in no. 10. verbo. ſign. quod mot. ponit hic E. meo.

alia (quæ illi iuxta morem ordinandorū clericorū in sua ordinatione ab Episcopo fuerint tradita seu collata) singulariter auferat ab illo vestimento seu ornamento, quod datum vel traditum fuerat ultimo, inchoando, & descendendo gradatim, degradationē continuat vsque ad primam vestem, quæ datur in collatione tonsuræ: tuncque radatur caput illius seu tondeatur, ne tonsuræ seu clericatus vestigiū remaneat in eodem. Poterit autem Episcopus in degradatione huiusmodi uti verbis aliquibus ad terrorem illis oppositis, quæ in collatione ordinum sunt prolata: dicēdo presbytero hæc vel similia verba in remotione plane te: Auferimus tibi vestem sacerdotalem, & te honore sacerdotali priuamus, sicque in remotione reliquorum in signum similibus verbis, vtens, in ablatione vltimi, quod in collatione ordinum primum fuit in scripto vel alio simili modo pronunciet, siue dicat: Auctoritate Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus sancti, ac nostræ, tibi auferimus habitum clericalem, & deponimus, de gradamus, spoliamus, & exuimus te omni ordine, beneficio, & priuilegio clericali.

A ipsius Episcopi commissimus audiendam, qui partibus citatus cum nec per se, nec per responsalem idoneum cōparuerit, in eundē propter inobediētiam excommunicationis sententiā protulerit: Iestes ex parte vestra (quæ admodū in mandatis a nobis acceperant) admittētes, scilicet Abbates, Priores, Præpositos, & alios religiosos viros per quos quolibet articulum criminum prædictorum constat fuisse probatum, & infra. Nos igitur videntes ordinē iudicariū, in hoc facto fuisse seruatum, considerato præterea, quod post sententias in se datas celebrare præsumperit: cum multi prælati ecclesiarij, contra eundē Episcopū scripserint, nec vnus pro eo defendendo vel aliquatenus excusandus in nomine Domini cū Apostolo omnē inobediētiam vlticē volētes, licet absentes corpore, præfentes tamen spiritu, iuxta uerbū eiusdē Apostoli tulimus sententiā perpetuæ depositionis in ipsū, & eum tā à Pontificali, quam ab omni officio sacerdotali priuantes sine spe restitutionis aliquanduximus cōdēnandū. Ea nihilominus in irritum reuocātes, quæcumque post inhibitionē sedis Apostolicæ, seu factā suspensionē, & excommunicationem de rebus Ecclesiæ alienare præsumpsit.

COMMENT. XIX.

C a **V**eritatis est verbum. Hoc rescriptum primo obtutu non videtur accommodari instituto Emerici, cum nihil de hæresis materia in eo tractetur. Ceterum proculdubio ei seruit: eo enim cōsilio illud operi suo inseruit: vt doceat in causa hæresis, sicuti & in his delictis grauib, de quibus in eo agitur, per modum inquisitionis contra reum contumacem, etiā lite nō contestata testes recipi posse, & sententiā diffinitiuam ferri, si alius id iure sit prohibitu. cap. vnico. de litis contestat. cap. super questionum. §. 1. de offic. delega. cap. ex parte. el. 2. de verborū significat. est enim litis contestatio totius iudicij basis & fundamentum. l. vnica. §. de litis contestat. quod tamen in crimine hæresis seruari non oportet, cū in eo procedi possit simpliciter, & de plano. c. si. de hæret. lib. 6. tradit Carverius tract. de hæretic. §. versa autem vice. Simancas de cathol. instr. tit. 64. nu. 23. Ioannes Roias singu. 125. quoniā in delictis grauib procedi potest, & lite non contestata, & etiā parte non citata. Archid. in c. 1. de homi. lib. 6. quem sequitur Marsilius in practica crim. §. diligenter. nu. 158. quod qua ratione sit intelligendū, alibi explicui. potest etiā & alijs modis hoc rescriptum instituto auctoris conuenire, sed hic videtur verior.

In causa hæresis etiam lite non contestata testes possunt recipi.

D **V**eritatis est verbum a organo dominicæ vocis emissum, & infra. Sicut Canonici Curien. in nostro adiutorio retulerūt, H. Curien. Episcopus Ecclesiam suam, non solum dilapidā deprecisit, sicut publica prædicabat infamias, & etiā homicidio, incestu, alijsque criminibus polluit: & infra. Super his commissimus primo causam Tridon. Episcopo, & Abbati montis sanctæ Mariæ, & Præposito de insula: Secundo quoque Brixien. Episcopo, & ipsi Abbati & Præposito: & infra. Verum cum Episcopus ipse priorum iudiciū præsentiam adire per contumaciā contempserit, auctoritate nostra fuit per ipsos iudices ab officio, beneficioque suspensus, & infra. Tandem vero coram iudicibus Canonica citatione vocatus, præsentiam suā difficulter exhibuit: sed friuolā tunc excusationem, malitia concepta prætendens, ex periri cū canonicis in iure neglexerit. Quia de causa, nos de consilio fratrum nostrorū suspendentes Episcopū ipsū, vel potius suspensionē à iudicibus factā auctoritate Apostolica cōfirmantes. Tertio super his Cumano Episcopo & Abbati sancti A. causā ad superadā malitiā

Quid operentur testes recepti lite nō contestata.

E **Q**uod si quis querat, quid operentur testes ita recepti, restōdebo multos effectus posse producere, primum enim ad inquirendum iuuabunt, deinde repetiti iudicium facient, tandem si fuerint integri, hoc est, omni exceptione maiores, pro qualitate delicti, ad probandum & conuincendum erunt idonei, dum modo cetera deinde iuxta ordinem iudicarium obseruentur. id est, vt testes repetantur, & reis legitimæ defensiones, & debita defensionum induciæ concedantur. Testes enim, qui in alijs causis lite nō contestata recepti, nihil facerent, fauore fidei in causis hæresis

Hæc verba videntur in si. iuxta modum à Felice reorotationis Innocentio Papa prædecessore nostro super hoc annotatum, tradatur eorum faculari.

Ex Decretalib. tit. de dolo & cōtum.

Innocentius III.

Si proceditur per viam inquisitionis cōtra absentem contumaciter, etiā lite non cōtestata, testes recipi possunt, & sententiā diffinitiuam ferri etiam per viam depositi. si hoc meretur delictum.

C A P. VIII.

VERITATIS est verbum a organo dominicæ vocis emissum, & infra. Sicut Canonici Curien. in nostro adiutorio retulerūt, H. Curien. Episcopus Ecclesiam suam, non solum dilapidā deprecisit, sicut publica prædicabat infamias, & etiā homicidio, incestu, alijsque criminibus polluit: & infra. Super his commissimus primo causam Tridon. Episcopo, & Abbati montis sanctæ Mariæ, & Præposito de insula: Secundo quoque Brixien. Episcopo, & ipsi Abbati & Præposito: & infra. Verum cum Episcopus ipse priorum iudiciū præsentiam adire per contumaciā contempserit, auctoritate nostra fuit per ipsos iudices ab officio, beneficioque suspensus, & infra. Tandem vero coram iudicibus Canonica citatione vocatus, præsentiam suā difficulter exhibuit: sed friuolā tunc excusationem, malitia concepta prætendens, ex periri cū canonicis in iure neglexerit. Quia de causa, nos de consilio fratrum nostrorū suspendentes Episcopū ipsū, vel potius suspensionē à iudicibus factā auctoritate Apostolica cōfirmantes. Tertio super his Cumano Episcopo & Abbati sancti A. causā ad superadā malitiā